

STORTINGET

Representantforslag 19 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Frank Edvard Sve og Bård Hoksrud

Dokument 8:19 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Frank Edvard Sve og Bård Hoksrud om å starte en prosess med å bytte ut Helseplattformen og avsette styret i Helse Midt-Norge RHF

Til Stortinget

Bakgrunn

Helse Midt-Norge RHF bestemte seg i 2019 for å inngå kontrakt med det amerikanske selskapet Epic om leveranse og vedlikehold av IT-systemet Helseplattformen. Epic-systemer var i bruk både i Danmark og Finland, og erfaringene var dårlige. Til tross for massive advarsler fra mange hold valgte ledelsen og styret i Helse Midt-Norge å overse disse. Helse- og omsorgsdepartementet fulgte opp og gav Helse Midt-Norge RHF lån til å gjennomføre prosjektet, selv om de andre tre regionale helseforetakene hadde valgt et helt annet system. Til tross for advarsler, og noen forsinkelser, startet man innføringen av nytt journalsystem ved St. Olavs Hospital i november 2022.

Siden dette har problemene stått i kø, pasientsikkerheten er truet, og liv har gått tapt. Det er meldt om alvorlige pasientskader, nestenulykker, nedsatt behandlingsskapasitet, høyt sykefravær og rekrutteringsproblemer på grunn av plattformen. Advarslene har vært mange.

Statsforvalteren har koblet dødsfall direkte til Helseplattformen. Helsetilsynet og statsforvalteren i Trøndelag konkluderte i april 2023 med at innføringen av Helseplattformen har ført til økt risiko for svikt i pasi-

entbehandlingen. Kreftforeningen har gitt uttrykk for bekymring. Ansatte er fortvilte og redde for at det skal oppstå feil som kan få fatale konsekvenser for enkeltpasienter.

Det er også i første halvår 2024 meldt inn flere avvik enn i tilsvarende periode før Helseplattformen ble tatt i bruk.

Helse Møre og Romsdal ble presset av Helse Midt-Norge til å starte implementeringen av Helseplattformen i april 2024. Ledelsen og styret i Helse Møre og Romsdal HF mente først at risikoen ved å implementere systemet var for høy, og at det burde utsettes. Nå er systemet i bruk også i Helse Møre og Romsdal HF til stor fortvilelse for mange ansatte også der.

Det meldes om et system som er svært tungvint, og lite intuitivt og som krever at man bruker mer tid på å legge inn opplysninger i journalen enn det som var tilfellet før. Enn så lenge er det gamle systemet DocuLive tilgjengelig. Legene frykter at dette skal skruses av, fordi man ser at det er vanskelig å finne den informasjonen som man trenger i Epic.

Riksrevisjonens rapport

Nå har Riksrevisjonen lagt frem sin knusende dom over Helseplattformen og hele prosessen rundt utviklingen og innføringen av systemet, jf. Dokument 3:3 (2024–2025). Implementeringen av Helseplattformen har truet pasientsikkerheten og reduserer effektiviteten i pasientbehandlingen.

Det er satt inn risikoreducerende tiltak i de sykehuse som har tatt systemet i bruk. Dette innebærer økt ressursbruk fordi helsepersonell må kontrollere informasjonen manuelt.

Innføringen har blitt dyrere enn forutsatt, og de fremtidige kostnadene er usikre. De samlede kostnadene (forberedelser, utvikling og innføring) av Helseplattformen i helseforetak og kommuner, og på fastlegekontor er så langt anslått til 6,7 mrd. kroner. Da styringsrammen ble vedtatt i 2019, ble innføringsprosjektet satt til 4,1 mrd. kroner (2023 kroner). Avsetningen som er gjort, er ikke tilstrekkelig, og det er uklart hvordan resten av prosjektet skal finansieres. Helseplattformen er også avhengig av at Epic videreutvikler IT-systemet, og størrelsen på disse kostnadene er usikker.

Også de årlige kostnadene som skal betales, er mye høyere enn det som ble forespeilet. I 2023 har de tre helseforetakene betalt i underkant av 500 mill. kroner i driftskostnader. Dette er 160 mill. mer enn det som ble beregnet i 2019. Helse Midt-Norge antyder at den samlede kostnaden for helseforetakene fremover kan bli 800 mill. kroner. Dette betyr mer utgifter til IT og mindre penger til pasientbehandling. Det vil gå ut over behandlingstilbud og investeringer. Riksrevisjonen skriver også i sin rapport:

«det er stor usikkerhet om hva brukerne må betale for å bruke Helseplattformen fremover.»

De viktigste feilene er at epikriser, henvisninger og andre meldinger ikke kom frem, eller de manglet innhold. utfordringer med radiologiløsningen gjorde at svar ikke ble fulgt opp, og det var utfordringer med å administrere legemidler.

En spørreundersøkelse Riksrevisjonen gjennomførte i april 2024, viste at 84 prosent av legene og 64 prosent av sykepleierne ved St. Olavs Hospital HF mener Helseplattformen bidrar til dårligere pasientsikkerhet. Et flertall av både leger og sykepleiere ved St. Olavs Hospital HF opplever at det er mer tidkrevende å legge inn opplysninger og finne frem i Helseplattformen. Et stort flertall av begge yrkesgrupper mener også at det gir mindre tid til pasienten. Helseforetaket opplever per september 2024 fortsatt at Helseplattformen gir betydelig merarbeid for flere yrkesgrupper.

Dette er meget alvorlig all den tid det er en mangel på helsepersonell i Norge. Strategien som ellers legges for dagen, er å finne nye, smartere og mer effektive måter å jobbe på og bruke fagutdannet personell. Det å ta i bruk journalsystemer som gir motsatt effekt – mer tid på byråkrati og mindre tid til pasientkontakt og -behandling – har etter forslagsstillernes mening ikke det norske helsevesenet råd til. Både St. Olavs Hospital HF og Møre og Romsdal HF har måttet styrke bemanningen og bruke mye ekstra ressurser på ekstra innleie, overtid og stimuleringsstiltak. I tillegg er aktivitetsveksten lavere i en lengre periode enn forutsatt.

Riksrevisjonen slakter den jobben som er gjort både av ledelsen i Helse Midt-Norge RHF og styret. Det har vært svak styring med prosjektet, og det ble ikke gjort

helhetlige risikovurderinger. Det er heller ikke gjennomført tilstrekkelige tiltak for å redusere kjent risiko. Riksrevisjonen mener Helse Midt-Norge RHF ikke la nok vekt på hensynet til pasientsikkerheten da Helseplattformen ble innført ved St. Olavs Hospital HF. Styrene både i Helseplattformen AS og helseforetakene manglet tilstrekkelig digitaliseringskompetanse.

En uke etter at Riksrevisjonen la frem sin rapport, oppstod det problemer igjen. Denne gangen var det i Helse Møre og Romsdal HF. Nesten 300 pasienter har ikke kommet inn på ventelistene for videre oppfølging. En lignende feil har også oppstått med systemet tidligere. En vet ikke enda om dette har hatt alvorlige konsekvenser for enkeltpasienter.

Veien videre

Helse- og omsorgsministeren har vært tydelig på, også etter Riksrevisjonens rapport som slakter innføringen av Helseplattformen, at han ikke har til hensikt å kreve at det igangsettes et arbeid for å finne alternative løsninger.

Helse- og omsorgsministeren har heller ikke til hensikt å stille noen til ansvar, selv om tilliten hos mange ansatte overfor ledelse og styre i Helse Midt-Norge RHF er borte. De ansatte er fortvilte over at ingen ser ut til å stilles til ansvar for skandalen, og at det fortsettes med å «presentere glansbilder etter at skandalen er et faktum», som ansatte sa i møte med en av forslagsstillerne. Forslagsstillerne mener det ikke er akseptabelt at ingen stilles til ansvar for skandalen som Helseplattformen er. Det er et svært uheldig signal å sende overfor innbyggere og ansatte, som har advart om konsekvensene i lang tid, også før innføringen.

Det hevdes at det vil koste mange milliarder å bytte system. Det finnes ikke noen dokumentasjon på denne påstanden. Det er heller ikke dokumentert hva det vil koste å fortsette med Helseplattformen. Det man vet, er at systemet gir forverret pasientsikkerhet og mer tidsbruk til journalbruk og mindre til pasientbehandling.

Som følge av Helseplattformen må Helse Møre og Romsdal HF kutte 500 mill. kroner de neste årene. Nå står den nye barneavdelingen som er bygget ved Sykehuset Nordmøre og Romsdal, i fare for å ikke kunne åpne. Det skal kuttes over hele linjen i pasientbehandling og tilbud. På sikt er forslagsstillerne redd for at Volda sjukehus kan bli nedlagt om den økonomiske utfordringen fortsetter. Med lavere effektivitet og høyere bemanning som følge av et ineffektivt journalsystem rammes helsetilbudet spesielt hardt i Møre og Romsdal, men følgene kan bli store i hele Helse Midt-Norge RHF.

På bakgrunn av Riksrevisjonens rapport mener forslagsstillerne at styret i Helse Midt-Norge RHF bør avsettes. Dette er viktig også for å gjenopprette tilliten hos de ansatte.

Arbeidet med feilretting og utvikling av Helseplattformen må fortsette for å redusere pasientrisikoen. Men det er også helt påkrevet å instruere Helse Midt-Norge RHF om å starte arbeidet med å finne et alternativ til Helseplattformen som er brukervennlig og trygt, og som også er økonomisk bærekraftig. Hvis ikke dette arbeidet påbegynnes, kan innbyggerne i Helse Midt-Norge ende opp med langt dårligere og mindre effektivt helsetilbud enn resten av landet. Forslagsstillerne mener man ikke kan leve med en slik situasjon.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

1. Stortinget ber regjeringen avsette styret i Helse Midt-Norge RHF.
2. Stortinget ber regjeringen instruere Helse Midt-Norge RHF om å intensivere arbeidet med å forbedre Helseplattformen. Parallelt med dette skal Helse Midt-Norge RHF instrueres om å igangsette en prosess med å anskaffe et nytt journalsystem som er trygt for pasientene, effektivt og mer økonomisk bærekraftig i et langt perspektiv.

13. november 2024

Sylvi Listhaug

Frank Edvard Sve

Bård Hoksrud

